

AMBRÓZY BÁRÓ ESETEI II.

A Rudnay- gyilkosságok

finep
selection

BÖSZÖRMÉNYI GYULA

B Ö S Z Ö R M É N Y I G Y U L A

AMBRÓZY BÁRÓ ESETEI II.

A Rudnay- gyilkosságok

Első kiadás

Könyvmolyképző Kiadó, Szeged, 2015

1

Rózsák és papírhattyúk

Pozsony, 1897. július 11.

A tűz eszement, fékezhetetlen, vad szerető. Örjögve ölel, míg csak torz, elszenesedett fürtelemmé nem válsz, s mikor már végképp nincs mit elemészténie, életeddel együtt ő maga is örökre kihuny. Addig azonban...

Valami roppant, reccsent, dörrent. Az ablakot takaró selyemfüggönyök szisszenve váltak semmivé, az ajtót plafonig nyúló lángok takarták. Gerlice szédelegve állt a lakókosci közepén. Tüdejét sűrű füst marta, ám amint a köhögéstől előregörnyedt, a hátába éles fájdalom szúrt. Tétován tapogatózott. Érezte, hogy a derekán meleg nedvesség áztatja a ruhát, vörösre festve ujjait. Láng kapott a szoknyája után, mohón harapva a könnyű szövetbe, hogy aztán nyomban felfelé nyújtózzék.

Távolról eleddig ismeretlen kín lopózott közelebb. Parázs ujjak marcangolták a leány jobb vállát, nyakát, állát.

– Sss, maradjék veszteg!

Gerlice elcsodálkozott. Sohasem gondolta volna, hogy a tűznek ily bársonyos, kedves hangja van. Veszteg azonban mégsem maradhatott. Az egyre növekvő fájdalom, vagy tán az életöszton lökte előre, át a gyöngyfüggöny túoldalára, be a cirkuszkocsi legbelsejébe.

– Fogják le! Erősebben!

Lángnyelvek nyúltak utána. Némelyik a szoknyájára ült, vele utazott, míg csapkodó tenyerével ki nem oltotta. A deszkák keserves ropogásán, a plakátok sistergésén és a túlhevült porcelánok végső dörrenésein túlról emberek kiáltásai érkeztek. Gerlice boldog volt, hogy hallhatja őket, mert ebből tudta: még mindig létezik az a másik világ, ahol a tűz nem uralkodik.

– *Hozzanak szíjakat! Kössük le végre, mielőtt kárt tesz magában!*

Ezt vajon ki mondta? Gerlice az átláthatatlan füstben botladozva kereste a szavak forrását.

– *Szegény teremtés* – súgta a bársony hang szánakozva. – *Fecskendőt kérek!*

A lakókocsi előterének teteje irtózatos robajjal szakadt be. A lángok bömbölve rontottak a leány után, kinek kibomlott haja sisteregve vált pernyévé. Gerlice sikoltott volna – valahol messze, abban a másik világban tán meg is tette –, ám a cirkuszkocsiban nem maradt több levegő. A leány úgy érezte, immár eleven fáklyává vált, és rövid élete egyetlen szeretője, a tűz készen áll, hogy magáévá tegye őt.

– *Csak lassan, óvatosan!* – súgta a bársony hang messziről. – *Nagy fájdalmi vannak. Ha lehet, ne tetézzük még mi is.*

Gerlice lehunyta a szemét. Boldog volt, hogy már nincs sok hátra a szenvedésből. Aztán egy kéz, erősebb, mint egy vaskapocs, megragadta és irtózatosat rántott rajta. A leány egyensúlyát veszítve zuhant előre, át a füstön, el a tűzvihartól. Estében látta, hogy a kocsi végében álló, hatalmas utazóláda fedele felnyílt, és a kar abból nyúlt ki érte. Tehetetlenül hanyatlott a fehér szövethalomra, mely úgy tűnt, mégsem csak megögni kívánt ruhadarabokból állt.

– A lábad! – üvöltötte túl a tűz őrzöngését Madame Orlócy. – Húzd be a lábadat!

Az utazóláda fedele rájuk csapódott, ám a réseken át némi fénynek és a füstnek továbbra is sikerült behatolnia. Gerlice szeme előtt homályos alakok úsztak. Egy orr... egy

verejtéktől csillogó homlok... egy száj, mely közvetlenül az arcába ordított:

– Helyet! Engedj mozdulnom!

„Nahát, Madame Orlócy! – ámult Gerlice. – Mégis miféle buta mutatvány ez? Hisz maga most becsomagolt minket a ládájába! Ugyan mi értelme ennek? És ha már muszáj így összepréselődünk, nem szoríthatnánk egy kis helyet szegény Tóninak? Tudja, ő meghalt, ezért most biztos rettentő magányos! Engedjük be őt is, kinyitom a...”

– Ne kapálóz! – A jósnő vasmarka leszorította Gerlice karját. – Maradj veszteg!

„Ne! Ez fáj! – A leány azt hitte, kiabál, ám valójában csak elgondolta a szavakat. – A vállam! Lenyúzza a bőrömet! Kérem, nee!”

– *Fogják erősen!* – kiáltotta a bársonyhangú férfi abból a másik világból. – *Nővér, adja a fecskendőt! Több morfinra van szük...*

A láda külsejét dühödt lángtenger borította el. Madame Orlócy fészkelődött, rúgott, könyökölt, de a rejtett vaskalantyút csak úgy érhetette el, ha a szűk helyen teljes súlyával Gerlicére nehezedik. Megtette hát. A leány fájdalmában velőtrázó sikolyt hallatott.

– Jaj, lelkem, bocsáss meg – nyögte Madame Orlócy, majd vad dühvel megrántotta a fogantyút. Az utazóláda alja, mint valami bűvészmutatványban, kinyílt, és ők a lán-goló cirkuszkocsi alá zuhantak. Gerlice úgy érezte, a lelke két részre szakadva, valahol távol lebeg. Az egyiket épp tűz emészti el, míg a másikat kín itatja át, s bár ő látszólag hol itt, hol ott van jelen, valójában a kettő között, elveszve bolyong. Fölöttük a cirkuszkocsit elnyelték a lángok. Vaskos füst hömpölygött mindenfelé, a száraz fű is kezdett tüzet fogni, fejükre és hátukra izzó zsarátnokeső hullott.

– Kifelé! – süvöltötte Madame Orlócy, lehengeredve a leányról. Ám hiába szabadult meg a súlytól, Gerlice mégsem mozdult.

– *Máris jobb* – szólt a bársonyhangú férfi. – *Vége hat a morfin.*

Gerlice azonban már tőle és a tűz emésztette kocsitól is messze járt. „Hangay Emma vagyok – mutatkozott be a fekete csuklyás alaknak, aki a semmiből toppant elé. – Hangay Emma, igen. Csakhogy ez titok! Kérem, jó uram, ne árulja el senkinek.”

Madame Orlócy megragadta Gerlicét, és a kocsi hátsó kerekei között kúszva a szabadba vonszolta őt. A Donnert Cirkusz álomból riadt tagjai a lángoló lakókocsi előtt álltak... Csakhogy mind a túloldalon! A jósnő kormot köpködve és hörögve rángatta magával az eszméletét veszített Gerlicét, ám a sűrű füstben senki nem vette észre őket. A rémült cirkuszosok a tomboló tüzet nézték, egymásba kapaszkodva zokogtak, vagy épp tehetetlen dühvel szitkozódtak.

– De hát mi...? Hogyan? Talán a lámpa? Az eshetett le? Vagy a tábortűz parazsa...? – szálltak az elhaló kiáltások, míg csak egy fájdalmas ordítás félbe nem szakította a hiábavaló kérdezősködést.

– A Tóni! Emberek! A Kugler Tóni halott! Megölték!

A hatalmas cirkuszsátor irányából az egyik Leiger szaladt a lángoló kocsit bámuló tömeg felé, ügyelve rá, hogy megszé elkerülje a levert cölöp körül toporgó elefántot. Makka-beus dühödten csörgette láncait, próbálva minél messzebb húzódni Madame Orlócy pusztuló otthonától. A társulat egy emberként fordult a légtornász felé.

– Halott! A Tóni gyereket megölték!

Donnert Antal volt az első, aki futásnak eredt. Mögötte Rökker Alfonz, a késdobáló és Arisztid, a kötéltrancos loholt, hogy berontva a manézsba immár saját szemükkel lássák, amiről a Leigerek egyike üvöltözött.

– *Nincs eszméletén* – szólt a bársonyhangú férfi a végtelenségéből.

– *Nincs eszméletén* – zihálta Madame Orlócy a leány fölé hajolva, és már emelte is a karját, hogy segítséget hívjon, ám a mozdulat hirtelen félbeszakadt.

A gomolygó füstön át is könnyen észrevette az árokpart bokrai mögött lapuló férfit, aki viszont egészen másfelé nézett. Ő a két nő helyett hol a cirkuszsátornál toporgó embereket, hol a kocsit emésztő lángtengert fürkészte, ügyet sem vetve a gomolygó füst mélyén sötétlő két alakra. Végül aztán talpra szökkent, és anélkül, hogy körülnézett volna, a bokrok közt osonva az erdőbe futott.

Madame Orlócy karja az ölébe hullt.

– Már értem. Ma éjjel téged akartak itt elemészteni, Gericém! – suttogta a jósnő. – Akkor hát legyen úgy! Tűnj el végleg, nyomod se maradjon.

Azzal sietve talpra állt, s mintha a ketrecében tomboló medvétől kölcsönözné az erőt, két karjára véve Hangay Emmát, eltűnt vele a ligetfalvi éjben.

1898. március 3.

Alighogy a virágvölgyi katolikus templom¹ déli harangszava elhallgatott, a közeli honvédlaktanyában kürtszó harsant. A rezes rikoltás merészen szökkent a makulátlanul kék ég felé, majd szinte azonnal elenyészett. Pozsony szabad királyi városa már-már megpezsdült a közelgő tavasz első, végre melengető napsugaraiban. Az Ország útra nyíló kórtermi ablakból remek kilátás nyílt, és mivel a második emeleten volt, így a párkányra könyöklő leányt letről senki nem vehette észre. Ő viszont annál mohóbban vizslatta a keramitkockás utcán hömpölygő forgalmat, mely konfliktusok, társzekerek, csinos hölgyek és urak, kosarakat cipelő cselédek, snájdig katonatisztek, bolti szolgák, *handlék*² és másféle alakok tömegéből állt. Ezt a folyton áramló, színes,

---

¹ Szűz Mária Mennybevétele templom

² ószeres; régi vagy használt tárgyak adásvételével foglalkozó vándorkereskedő

zajos áradatot olykor az erre araszoló, folyvást csilingelő villanyos épp úgy választotta ketté, mint valami vaskeréken gördülő Mózes a Vörös-tengert, mely – amint a jármű tovalaladt – rögvest össze is zárult.

– Bécsukhatná mán végre, mielőtt kicsurran a taknyunk!

E rikácsolást hallva az ablakban könyöklő leány összerándult.

– Jól mondja a Broncsikné – helyeselt a kórterem mélyéről egy másik, sokkal fiatalabb, ám cseppet sem kedvesebb hang. – Befagy az ember jányának mindene, csak mer’ a *mádámnak* léghűtőzni van kedve.

A leány gyors búcsúpillantást vetett az Ország út színes forgatagára, majd engedelmesen becsukta az ablakot. Miután hátat fordított a kinti ragyogásnak, szüksége volt néhány pillanatra, hogy a szeme hozzászokjon a kórterem komor félhomályához. A négy vaságyból háromban feküdtek. Broncsikné, a Pozsony gyárkerületéből érkezett munkásaszszony hatalmasan, szélesen terült el papírvékony matracán, s bár a kívánsága teljesült, az arca továbbra is dühtől vöröslött. Az ajtó melletti bal sarokból halk, patkányok ideges cincogására emlékeztető vihogás kísérte a jelenetet. A kócos hajú, ragyás arcú Helenka, aki néhány nappal korábban még a Váraljai révpart egyik bordélyában szolgálta a dunai hajósok, no meg a városban található számos laktanya katonáinak kéjvágját, éppoly ellenszenvvel meredt az ablakban állóra, mint idősebb betegtársa. Csak a harmadik nő, aki az ajtótól jobbra feküdt, hallgatott. Ő a falnak fordult, mintha aludna, ám válla és takarón heverő karja egy-egy apró rándulásából tudható volt, hogy már megint sír.

– A friss levegő segíti a gyógyulást – szólalt meg a leány nyugodt, csendes hangon.

– Lópikula, ebfütyök! – csapott hatalmas tenyerével a takarójára Broncsikné. – Gyün mán megint ezzel az urizáló fecsegésivel! Még hogy jó levegő!

– Játssza itten az eszit – vihogta Helenka, kinek ajkai szétnyíltak, s így látni engedték, hogy felülről három, alulról

két elülső foga is hiányzik. Hogy miként vesztette el őket, arról nem beszélt, de sikamlós megjegyzéseket tett rá, hogy a bordély tulaja épp eme hiányossága miatt becsüli őt.

– Ammá’ biztos, hogy mióta nem sivalkodik a kintől, furtonfurt belénk köt – bólogatott Broncsikné, majd kényeskedve „utánozni” kezdte a leányt: – Mossanak kezet, ha szükségesen vótak! Váltsanak naponta lepedőt, hálóinget! Ne dugdossanak ételt a matrac alá, mer’ az amúgy is koszos!

– A *mádám* nem bírja a szagunkat – kontrázott Helenka.
– Büdös néki, hogy mi szerelembetegség miatt vagyunk itten, ő meg másér!

– Mi legalább megértjük egymást – röhögött kacsintva a bordélyból jött lányra Broncsikné. – Még az is lehet, hogy amit az a rusnya uram hazahozott, ispotályba juttatva engemet, aztat a kórságot éppedig téled kapta.

A pozsonyi Állami Kórház bőr- és bujakóros³ osztályán fekvő két nő ezen a lehetőségen hatalmasat kacagott. Hangjuk a zsiros kenőcsök, napok óta húzatlan ágyneműk, foltos hálóingek és mosatlan, ma még ki sem ürített éjjeliedények áporodott bűzében úgy hatott, mint haldokló madarak rikoltása.

– Fene jó itt a hangulat – nyitott be váratlanul a kórterembe Hortenzia főnővér, akin a haloványkék ruha, hófehér kötény és kőkemény fityula úgy festett, mintha ráöntötték volna. Bár negyven alig múlt, az arca mégis ijesztően ráncos volt, kékeres kézfeje pedig egyenesen az élőholtak rémképét idézte fel abban, aki látta.

A szobában egyetlen szempillantás alatt megváltozott a hangulat. Broncsikné és Helenka mélységes, ám igencsak hamis alázattal kezdett udvarolni a főnővernek, míg az addig falnak fordulva sírdogáló asszony egyetlen szempillantás alatt felült, és vérekes szemét könnyörgőn függesztve az imént érkezettre, néhány halk szót rebegett:

– Van-e már eredmény?

---

³ bujakór: a szexuális úton terjedő betegségek korabeli gyűjtőneve

– Most nem magához jöttem, Jelinekné – felelt neki Hortenzia. – Annyit azonban saját tapasztalatból is mondhatok, hogy Jelinek segédírnok úr randa nagy bajt hurcolt be a maguk hitvesi ágyába.

Helenka nem bírta ki, muszáj volt vihognia, ám amint a főnővér rápillantott, sietve fogatlan szájába gyűrte takarója sarkát. A csöndet kihasználva Hortenzia szúrós tekintete az ablakban álló leányra vándorolt.

– Maga most velem jön! – adta ki a parancsot, és már sarkon is fordult. A leány gyorsan, de kapkodás nélkül magára öltötte az Állami Kórház kopott köpenyét, majd kilépett a rideg folyosóra. Miközben behúzta maga mögött az ajtót, még hallotta a törékeny Jelineknéből felszakadó zokogást és Broncsikné rekedt mordulását:

– Maga meg mit vernyíkol, mint a bagzó macska? A férfi mind ilyen: máshun lóbálja meg a botját, de annak ütésit végül mindég a feleség kapja.

Hortenzia főnővér sietős léptekkel ment a leány előtt, ő pedig úgy követte, mint hű kutya a gazdáját. Hosszú, kietlen folyosókon haladtak végig. Elhagyták a bőr- és bujakórosok osztályát, majd lementek egy szintet, ahol a sebészet kapott helyet. A vizsgáló előtt a főnővér anélkül mutatott a fal mellett álló padra, hogy a nyomában loholó betegre nézett volna, majd belépett az ajtón.

A leány leült. Várt. Megszokta már a kórház fertőtlenítőszagát, a végtelennek tetsző folyosók nappal is kísértetiesen kongó hangjait. Valahol messze ajtó csapódott, ám az ideoda verődő visszhangok miatt lehetetlen volt megállapítani, hogy a csattanás a közelből, vagy tán a másik szárnyban található elmeosztályról, a fölöttük lévő belgyógyászatról, netán a pincében megbúvó *proszektúráról*⁴ indult-e útnak.

A vizsgáló ajtaja kinyílt.

– Jöjjön! – Hortenzia hangja most is oly szigorú volt, mintha ellenállásra számítana. A leány felállt, és belépett

---

⁴ kórházi boncterem, hullaház

a vizsgálóba, ahol három fehér köpenyes férfi várta. Kettőt közülük – Dobrovits Mátyást⁵, a bőr- és bujakóros osztály, és Schmidt Hugót⁶, a sebészet főorvosát – már régről ismert, ám a harmadikat senki nem tartotta szükségesnek bemutatni neki. A következő fél órában egyébként is úgy beszéltek róla, mintha csupán egy különösen érdekes próbabáb volna, amit a három „emberszabász” közös erővel próbál megreparálni.

– A páciens húszéves, jó erőben lévő nőbeteg – közölte Schmidt doktor, beletekintve a leány kórlapjába. – Tavaly júliusban került be hozzánk súlyos égési sérülésekkel. Amint látja, igazgató úr... Vetkőzzék le, kérem!

Utóbbi, kissé ingerült felszólítás természetesen a leánynak szólt, aki most először vonakodott teljesíteni az utasítást. Szólni ugyan nem mert, de a tétovázása is elegendő volt ahhoz, hogy Hortenzia főnővér nyomban cselekedjék. A leányhoz lépve szétrántotta rajta a köpenyt, majd segített neki kibújni a hálóruhájából is. A páciens immár anyaszült meztelenül állt a vizsgáló keményfa padlóján, miközben a három férfi körbevette és bámulni, tapogatni, nyomkodni kezdte teste legkülönbözőbb tájait. A leány megpróbált a szemükbe nézni, így jelezve, hogy ő is itt van, és érző, eleven lény, ám hiába. Az orvosokat csöppet sem érdekelte a személye. Őket kizárólag a sérülései foglalkoztatták.

---

⁵ **pozsonyligetfalvai Dobrovits Mátyás:** az egyetemes orvostan doktora, a pozsonyi Állami Kórház bőr- és bujakóros osztályának főorvosa, királyi tanácsos, az ágost. evang. theologiai akadémia tb. tanára, a pozsonyi városi közegészségügyi bizottság elnöke, a pozsonyi líceum tanácsának elnöke, több tudományos egyesület tagja, börgyógyász. Szül. Pozsonyban 1850-ben. Minden egyéb, ami róla a könyvben áll, a fantázia terméke.

⁶ **Schmidt Hugó:** sebész, szül. Gödöllőn 1852-ben. Orvosi tanulmányait a pesti egyetemen végezte, 1877-ben a Rókus-kórházban lett segédorvos. A boszniai hadjárat után, melyben főorvosként vett részt, visszatért a Rókusba. 1884 óta a pozsonyi Állami Kórház sebészeti osztályának főorvosa. Minden egyéb, ami róla a könyvben áll, a fantázia terméke.

– Amint látja, igazgató úr, a tűzesetben, melyet egy petróleumlámpa felrobbanása okozott, a páciens jobb felkarja, válla, a mell fölötti rész féltényérnyi darabja és a nyak egy része is súlyos traumát szenvedett.

A leány ettől kezdve mereven a semmibe bámult. Mióta lekerültek róla a kötések, számtalanszor látta már a gyűrött felületű, fehér és vörös hegeket, amik örökre emlékeztetni fogják arra a borzalmas éjszakára. Eleinte sokat sírt, olykor még átkozódott is. Aztán a bánat és düh valahogy kifáradt benne, és ő ráébredt, hogy döntés előtt áll: engedi a lelkét éppúgy torzára gyűrődni, miként a tűz tette azt a bőrével, vagy visszatál régi önmagához – legalábbis anyjihoz, amennyit megőrizhet belőle.

– Az első vizsgálat során egy szúrt sebet is találtunk. – Schmidt doktor erős ujjai a leány oldalába mélyedtek, hogy elfordítsák őt. – Tessék, itt is van! Mármint a heg, ami mostanra szépen gyógyult. A testbe hatoló tárgy szerencsére egyetlen fontos szervet sem ért.

– Szúrt seb?! – szólt kissé gondterhelten a harmadik orvos, aki a szobában tartózkodók közül a legnagyobb tekintélynek örvendett. – Tudunk valamit az eredetéről?

Dobrovits kissé kapkodva lapozott bele az aktákba; a kérdés láthatólag meglepte.

– Nos, igen – mondta végül. – Karlóczay nagyságos aszszony, aki a páciens konflison hozta be, arról tájékoztatott, hogy a társalkodónője megcsúszott, elejtette a petróleumlámpát, és zuhantában a pamlagon heverő ollóba esett.

Az igazgató homlokráncolva csóválta a fejét, majd hirtelen legyintett, és már az ajtó felé indulva vetette oda:

– Szép munka, uraim! Mi több, gyönyörű munka! Ilyen súlyos égés után csupán ennyi heg! Ez bizony megérne egy tudományos publikációt. Ha lefotografálnák...

– Nem! – csattant a leány hangja, aki még mindig meztelenül állt a vizsgáló közepén. Ez az egyetlen szó bőven elegendő volt ahhoz, hogy dermedt csendet szüljön. A főnövér ajkait összehérszelve bámulta a padlót, Schmidt és Dobrovits

viszont az orvosra meredt, várva, miként reagál a beteg lázadására.

– Ha nem, hát nem – legyintett ismét a nagy tekintélyű kórházvezető, felrántva az ajtót. – Nagy kár. A tudomány sokat veszít, de azért ne erőltessék – mondta, és távozott.

Miközben Schmidt és Dobrovits gratuláltak egymásnak, Hortenzia főnővér a leány kezébe nyomta a ruhadarbjait.

– Öltözik! – súgta, majd hozzátette: – Pantocsek⁷ igazgató úr nem ezt érdemelné. Néhány fotográfia a hegekről ugyan mit árthatna magának? Tán még fizetnének is érte.

– Akkor sem – felelt a leány, szinte némán mozgatva ajkait, aztán öltözni kezdett. Mire végzett, már a sebész is távozott, ám mikor a leány az ajtó felé indult, Dobrovits doktor utánaszólt:

– Kérem, kisasszony, kegyed maradjon még!

A leány csodálkozva fordult az orvos felé, aki immár a vizsgáló hatalmas ablaka alatt álló íróasztal mögött ült. A tejüvegen át érkező szórt fényben Dobrovits doktor szikár alakja festők ecsetjére kínálkozó kompozícióként hatott.

– Parancsoljon, kérem, foglaljon helyet!

A leány közelebb húzta a fal mellé állított, fehérre mázolt székek egyikét, és leült. Mögötte Hortenzia főnővér szinte beleolvadt a csempézett falba.

– Lássuk csak... – A bőr- és bujakóros osztály főorvosa ismét átlapozta az előtte heverő irományokat, bár egyértelmű volt, hogy már minden sort kívülről fúj. – Önt 1897. július 12-én hajnalban szállították be hozzánk, mondhatni, élet és halál között. A kíséretében lévő idősebb hölgy Karlóczy Ödönneként mutatkozott be. Azt állította, hogy

---

⁷ **Pantocsek József:** (1846–1916) orvos, botanikus, algológus, paleobotanikus. A kovamoszatokat érintő vizsgálataival nemzetközi hírnevet vívott ki magának. Magyarországon elsőként készített mikroszkópos fényképfelvételeket. 1896-ban a pozsonyi Állami Kórház igazgató főorvosává nevezték ki, ahol is nyugdíjazásáig vezette a gyógyító munkát. Minden egyéb, ami róla a könyvben áll, a fantázia terméke.

csupán átutazóban van, és reggel már tovább is kell indulnia Marienbadba⁸, ahol fürdőkúrán vesz részt.

A leány egyenesen az orvos szemébe nézett, aki immár nem kerülte a tekintetét.

– A nagyságos asszony igen sokat gyengélkedik.

– Ezt elhiszem, annál is inkább, mert ahogy visszagondolok rá, ő sem volt túl jó színben – biccentett Dobrovits, úgy fürkészeve betege arcát, mint valami vizsgálóbíró. – Schmidt doktorral akkor éjjel egy fabatkát sem adtunk volna a maga életéért. Azok az égések... – Tenyerével végigsimított saját karján és vállán. – A fájdalomtól alig volt eszméletén, mégis úgy küzdött, hogy kénytelenek voltunk lekötözni.

A tűz vad szerető...

– Sajnálom, ha gondot okoztam – szólt a leány.

– Ugyan, kedvesem! – Az orvos hirtelen sokkal barátságosabbá vált. – Maga ritka türelmes és jó beteg. Az ápolószemélyzet az utóbbi hónapokban annyi szépet mondott kegyedről, hogy már-már attól tartottam, megbűvölte őket.

A leány hallotta, amint a háta mögött álló főnővér egyik lábáról a másikra helyezi át a testsúlyát, halkan roppantva a hajópadrót.

– No, hát nem is vagyunk mi rendőrség, ugyebár – kedélyeskedett Dobrovits. – Csak annyit akartam megjegyezni, hogy a magácska ideérkezése, a sebei, melyek súlyosabbak voltak, mint azt egy petróleumlámpa-baleset feltételeznék, és a tény, miszerint Karlóczy nagyságos asszony előre kifizette az ön teljes gyógykezelését, ám soha többé nem jelentkezett, nem jött látogatóba, küldönc útján sem érdeklődött az állapota felől, sőt, ő maga Pozsonyból is eltűnt... Nos, mindez így együtt meglehetősen szokatlan csillagállást mutat.

---

⁸ 1805-ben alapított híres fürdőhely Csehországban, mely 1812-ben vette fel a *Mariánské Lázně* (németül *Marienbad*) helységnevet, s vált 1818-tól a Monarchia egyik legnépszerűbb, csakis gazdagok számára látogatható gyógyfürdőhelyévé.

A leány érezte, hogy az orvos valamiféle magyarázatra vár, még akkor is, ha az hamisan cseng. Hát legyen!

– A nagyságos asszony bizonyára megharagudott rám, amiért oly ügyetlen voltam a lámpával. Mivel mindig is jóságos volt hozzám, gondoskodott a felépülesemről, de a továbbiakban, úgy vélem, nem tartott igényt a szolgálataimra.

Dobrovits doktort cseppet sem elégítette ki, amit hallott, mégsem feszegette tovább a témát. Ösztöne azt súgta, hogy olyan mocskos kis titkok szövevényére lelne, amiről jobb, ha nem tud. Ehelyett szalonkabátja belső zsebébe nyúlt, és onnan egy borítékot húzott elő.

– Íme a gyógykezeléséből fennmaradt összeg – mondta.
– Karlóczy nagyságos asszony kérésére ezt most átadom önnek. Sajnos nem túl sok, de arra tán elegendő, hogy hazautazzon.

A leány hosszan nézte a borítékot, de nem nyúlt érte.

– Valami gond van, kisasszony? – kérdezte az orvos, hangjában őszinte aggodalommal. – Ön meggyógyult, így a mai nappal elhagyhatja a kórházat.

– Én... – A leány próbálta lenyelni a torkában elakadt gombócot. – Ha lehetne, inkább maradnék.

– Sajnálom, de itt csak betegeknek van hely.

– És ápolóknak – emelkedett fel ültéből a leány. – Nincs ugyan semmi iskolám, de segédnővérek az nem is kell. Szeretnék a kórházban dolgozni.

– Ezek szerint nincs hová mennie. – Dobrovits, aki orvosi praxisa alatt számtalan kisiklott, tönkrement életet látott már, értőn bólintott. – A főnővér mit szól ehhez?

– Ügyes kezű, értelmes lány – lépett előre Hortenzia. – Ha mód van rá, én örömmel betanítom.

– Helyes! – állt fel Dobrovits doktor az íróasztal mögül, és mint korábban a főnöke, most ő is távoztában hadarta el utolsó gondolatait: – A formásokat intézzék maguk! Ügyes ápolónőkre mindig nagy szükség van, szóval legyen üdvözölve, ööö... Mi is a neve, kedves?

– Kardos – hajolt meg kissé a leány, így küldve örök feledésbe az eltűnt Hangay Emmát és a tűzhalált halt szegény Gerlicét. – Kardos Cecília.

1900. július 31.

– Hát szabadnapja van végre, kis drágám? – mosolyodott el özvegy Kriegerné, mikor a leány a tágas nappaliba lépett. A kötést, amivel eddig foglalatzkodott, az ölébe engedte, és holdsarló alakú szemüveglencsái fölött az albérlőjére pillantott. Bár jócskán elmúlt már hetven, a tekintete mégis oly vidáman csillogott, mint valami fruskának.

– Kezét csókolom, Etuska néni – lépett hozzá a leány, és a füles fotel mellé guggolva, melyben a házinéni ült, valóban megcsókolta annak soványka kezét. – Bocsásson meg, hogy ilyen későn dugom ki az orromat, de az utóbbi napokban túl sok volt a szolgálat.

– Ugyan, Cilikém, nehogy már szabadkozzék! – nevetgélt az özvegy. – Aki annyit dolgozik, mint magácska, annak minden joga megvan a pihenésre. Különben is: én a szál-lásadója, és nem a pesztonkája vagyok, szóval nem tartozik nekem számadással.

Kardos Cecília újabb könnyű csókot lehelt az özvegy ráncos kezére, majd otthonosan elhelyezkedett a szemközti szófán.

– Annyit aludtam, hogy az egy hétre is elegendő volna – mondta. – Most aztán tele vagyok erővel, de a kórházba csak holnap reggel kell bemennem.

– Akkor munka helyett olyasmit tegyen, amit a szíve súg. – Az idős hölgy, ki jó, ám kissé mulya férje, Krieger fűszerkereskedő halála óta egyedül élt a hatszobás lakásban, és hogy ne unatkozzék, időnként fiatal kisasszonyoknak adott ki szállást, már megint azzal a csalafinta pillantással lesett Cilire, mint az imént. A leány persze tudta jól, hogy mire gondol, és ettől kissé elromlott a kedve.

– Nem lesz abból semmi, Etuska néni, akárhogy erőlteti – mondta, miközben önkéntelenül a jobb válla felé mozdult a keze.

– Erőlteti a rossz nyavalya! Én csupán annyit mondok, a folyó sodrása ellen úszni bolondság. A szerelemnél pedig nincs erősebb folyam, nekem elhiheti!

„Szerelem – gondolta Cili keserűen. – Ahhoz két ember kell. Két szép, makulátlan szívű és testű ember.”

Ahogy merengésében idáig ért, a jobb válla ismét bizsergni kezdett. Épp három esztendeje történt a *baleset* (így emlegette a dolgot, eltagadva azt, ami való), és annak is több mint két éve már, hogy a kórházból szabadulva Hortenzia főnővér új otthonként Etelka néni egyik albérleti szobáját javasolta neki, ám lelkében a tűz emléke szinte semmit nem halványult. Hogyan is halványulhatott volna, mikor mindennap, ahányszor csak átöltözött, látnia kellett a hegeket. Napközben a ruha magas nyaka tökéletesen elfedte az egyenetlen bőrt, így új ismerősei közül sokan nem is tudták, hogy Kardos Cecília miféle sebeket hordoz. Az arca szép volt, bár a tekintetében sokszor valami szomorkás, megtört fény derengett. Ő maga azonban pontosan tudta, mit rejt a ruhája, így valóságos megrázkódtatásként érte, mikor egy ábrándos szemű főhadnagy, aki az 1. utászszázalójnál szolgált, virágot kezdett küldözgetni neki.

– Én csak azt mondom, hogy friss levegőre kéne mennie – szólalt meg ismét özvegy Kriegerné. – Akár egyedül, akár párban, de ide hallom, hogy Kardos Cecília királyi oklevelés ápolónő után sóhajtoznak a Ligeti Díszkert fái! Tessék nyomban villanyosra ülni, és sipirc!

Hát persze, az oklevél! Hisz azt is Hortenziának köszönhette, hogy különleges engedéllyel egyetlen év alatt végezhette el az ápolónőképzőt, és azóta az Állami Kórház sebészetén dolgozhatott.

– Igaza van a néninek – szökkent talpra Kardos Cecília. – Sétálok és olvasgatok kicsit az én kedves hársfáim alatt.

Röpke húsz perc kellett hozzá, hogy utcai ruhába öltözön (egyszerű szabású, halványzöld karton, alig valamicske varrott díszítéssel a mellrészen, melynek szoknyaszegélye épp a földet érte, s hozzá csinos kalapka, félfalatnyi retikül, meg persze a könyv), és már búcsúzott is.

– Sötétedés előtt érkezem – ígérte.

– Ahogy mindig – bólított mosolyogva a házinéni, és kötésével integetve mondta: – Ha a főhadnagy úr keresné, megmondom, merre található fel.

Kardos Cecília úgy tett, mintha ezt meg sem hallotta volna. A főhadnagy úr... Egek, miért is tenyerelt bele abba az átkozott csapszegbe azon az ostoba hadgyakorlaton, és hozatta magát a kórházba társzekerrel, miközben zubbonya ujjából csak úgy csöpögött a vér! Miért épp Schmidt főorvosban bízott, hogy az majd ügyesen összevarrja a sebet, és miért pont Kardos Cecília volt aznap a sebészeti nővér?

A leány persze tisztában volt vele, hogy ezek mind hiábavaló kérdések. Leisz Béla⁹ utászfőhadnagy aznap bizony megsérült, méghozzá duplán: vérzett a keze, ám ez a sorsnak nem volt elég. Ráadásként a szíve is sajogni kezdett, midőn a nővérkére pillantott, aki sebészecérnát, tűt, jódos pamacsot, ollót adogatott a főorvosnak, hogy az elláthassa a sima állú, hegyes bajszú katonát. Legalábbis a kezét, hisz a szívéen ütött sebről akkor még sem ő, sem a nővérke, de tán még maga a főhadnagy sem értesült.

Alig hat hónapja ennek, ám azóta sem telt el hét, hogy Leisz Béla ne küldött volna virágot özvegy Kriegerné lakásába, Kardos Cecília kisasszony nevére. A leány csendben

---

⁹ **dr. Leisz Béla** mérnök ezredes (Komárom, 1868. április 4. – Székesfehérvár, ?) 1890-ben Bécsben avatták hadnaggyá. Ezt követően Budapesten, a 2. ezrednél szolgált. 1892-ben főhadnaggyá léptették elő, a következő évben pedig Pozsonyba helyezték a cs. és kir. 1. utászsászlóaljhoz. Minden egyéb, ami róla a könyvben áll, a fantázia terméke.

túrte a távoli rajongást, amíg csak tehetette. Ám amikor már a cselédlányok is kettejükéről kezdtek sugdolózni, Cili végre hajlandó volt találkozni a főhadnaggal.

– Nézze, uram – kezdett mondandójába, amint leültek a Mayer¹⁰ cukrászda márványlapos kis asztalkája mellé –, én ki nem állhatom a katonákat.

– Értem – bólintott csendesesen Leisz Béla –, és meg kell mondjam, ennek igazán örülök, mivel végzettségem okán inkább mérnöknek mondanám magam.

– Mérnöknek?

– Hadmérnöknek, aki véderőművek és hidak építésében járatos.

– Attól még katona!

– A szelídebb fajtából – mondta Leisz Béla oly ártatlan mosollyal és őszinte rajongással, hogy Kardos Cecília ápolónő hirtelen hinni kezdett neki. Talán hajlandó is lett volna meginni vele egy habos *kapucínert*¹¹, sőt a Liget Díszkertben sétálva még a kezét is hagyta volna megfogni, ha...

Ha hirtelen fel nem ébred benne Hangay Emma, aki már rég elveszítette abbéli hitét, hogy vele bármi jó történhet. Igen, az a rég elfeledett leány még mindig ott szunnyadt Cili lelke mélyén, és ha a legkisebb veszélyt is érezte (gyakorta valódi ok nélkül!), máris menekülni vágyott.

---

¹⁰ Az 1900-as években a Mayer cukrászda Pozsonyban az egyik legelőkelőbb helynek számított. Odescalchi hercegnő így ír róla az emlékirataiban: „Tudománya egyes kiváló süteményeiben és édességeiben messze felülmúlta akár a bécsi cukrászdáét, akár a pesti Gerbeaud készítményeit is. A pozsonyi cukrászda a Mayer patriciuscsalád tulajdona volt. Amikor Isabella főhercegné Bécsben bált vagy estélyt rendezett, mindig Mayertől hozatta a tésztákat, édességeket.” (Odescalchi Eugénie: Egy hercegnő emlékezik, Gondolat, 1987)

¹¹ kapucínér – feketekávé, kevés tejjal. A szó a német *Kapuziner* és az olasz *cappuccino* (cappuccio = szerzetesi kámsza, cappa = papi süveg) szavakból ered. E ma is igen népszerű kávéféle a rátett „tejhabsapkáról” és a ferences rendi szerzetesek barna csuhájához hasonló színéről kapta a nevét.

Így történt ez akkor délután is. Kardos Cecília köszönte, de nem kívánt semmit fogyasztani. Ehelyett máris felállt a kicsiny asztaltól, nyomatékosan megkérve a főhadnagyot, hogy hagyja őt békén, majd kiviharzott a cukrászdából. Szegény mérnökkatona, ha a felettesei látták volna leesett állát, megtört tekintetét, biztos nem merik többé semmilyen fontos hadmű közelébe engedni, nehogy ügyetlenségével azt is úgy lerontsa, miként saját szívbéli reményeit.

Ám a virágok csak nem maradtak el, sőt Leisz Béla is feltűnt olykor a bérház előtt, melynek második emeletén a nővérke lakott. Sosem mert bezörgetni, és az utcán sem zaklatta, kísérgette a leányt. A rózsákra bízta, hátha ügyesebben közvetítik mindazt, amit szóval elmondani képtelen. A rózsákra, no meg a papírhattyúkra! Minden csokorba rejtett ugyanis egy-egy maga hajtogatta, kicsinyke madarat, melyek szárnyára hol azt írta: „Kérem!”, hol meg azt, hogy „Türelmem végtelen!”

Kardos Cecília hinni akart neki. Hangay Emma félt tőle és kerülte őt. Gerlice pedig... Nos, ő örök álmát aludta a sírban.

Csakhogy ez a gyönyörű júliusi délután, mely beara-nyozta Pozsony városát, túl szép volt ahhoz, semhogy az egy testben lakó három leány a négy fal között senyvedjen. Cili leszaladt az öreg bérház úri lépcsőjén, és a tárt kapun át kilépett a szűk kis Bab utcába. A házmester kopott kalapját emelve köszöntötte, ő pedig rögvest a nyüzsgő Ország út felé indult, hogy a virágvölgyi katolikus templom előtt átvágva a Marhavásár térre érjen, és ott villanyosra szálljon. Imádott e csörgő-zörgő, az óvatlanul bóklászó gyalogosokat és rátarti lovaskatonákat csengőszóval riogató vaskerekűn utazni. Cili az ablak mellé ülve bámulta a város kedd délutáni forgatagát. A kövezett úton stráfkocsik, konfliktusok és dolguk után siető gyalogosok kerülgették egymást. Feltűnően sok egyenruha rézgombján csillant meg a napfény, ami nem is csoda, hiszen Pozsony „katonaváros” volt. A dicső Monarchia hadereje nem csupán a polgári házak

főle magasodó várban, de odalenn, a városban is számos laktanyával bírt.

A villanyos végighaladt a Kórház utcán, balra fordult a Vásár téren, rá a Baross Gábor útra, melynek végén megálló várta. Cili többekkel együtt leszállt, és rögtön különös érzése támadt. Felnézett a büszke épületre, melyben a császári és királyi katonai parancsnokság székel, majd kissé jobbra fordítva fejét a hídász laktanyát kémlelte.

Azonnal tudta, mitől kezdett bizseregni a tarkója. Abban a vöröstéglás, komor építményben szolgál Leisz Béla hadmérnök, akivel a soha meg nem rendelt kapucíner után végül mégis csak találkozott. A férfi a maga harminckét évével épp a legjobb korban járt ahhoz, hogy megnősüljön, tán ezért is bízott annyira a rózsák és papírhattyúk bűvös erejében. Kardos Cecília néhány héttel korábban (elcsitítva a lelke mélyén tiltakozó Hangay Emmát) a Bab utcai ház vicéjét kérte meg, hogy ha netán ismét feltűnne az a főhadnagy, aki rendre csokrokat hoz, hát adjon át neki egy levélkét. A pársoros üzenet vasárnap délutáni sétára hívta a férfit, aki oly kislíúsan sugárzó arccal várt rá a Mihálykapunál, hogy Cili majdnem felkacagott.

A pozsonyi korzó, melyen szép vasárnapokon a város úri és polgári közönségének szinte kötelező volt végigsétálnia, a vidáman bodros, bohókás női kalapoktól, csipkés napernyőktől, pimaszul félrechapott *zsirardiktól*¹² és szigorú cilinderektől úgy nézett ki, mint valami különös, folyton vándorló virágos rét. Béla és Cili eleinte egymáshoz sem szóltak. Ugyan mi közös témája lehetne egy utász főhadnagynak és egy kórházi ápolónőnek? Ám mire a Halászkapu utcán a színház előtti térre értek, már egymás szájából kapkodták a szót, mivel kiderült, hogy mindketten imádják az irodalmat.

---

¹² Fiatal férfiak által viselt, lapos tetejű, kemény szalmakalap, körbefutó feketete vagy más színű selyemszalaggal. (Alexander Girardi bécsi színész nevéből.)

TETSZIK? MI IS NAGYON SZERETJÜK.

Szívből ajánljuk,
ha öröme és felszabadult percekre vágysz!

**Már rendelhető!
ÉLVEZD MIHAMARABB!**

**MOST
KEDVEZMÉNNYEL**

lehet a tiéd!

[Megnézem.](#)

NE HAGYD KI!

Rendeld meg most a kiadónál!

Még több jó könyv

megjelenését támogatom veled.

[Imádom a jó könyveket. Kérem máris!](#)

– „Ha meglátnád az embereket úgy, amint vannak, megundorodnál és undorodban megőrülnél”¹³ – mormolta Leisz Béla.

– Mikszáth! – ragyogott fel Cili szeme. – Az egyik legkedvesebb íróm.

– Pedig ez a sora nem épp szívderítő.

– Viszont mélységesen igaz – szólta a leány komolyan.

Ettől kezdve ők ketten már-már minden szabadidejüket együtt töltötték, míg csak el nem érkezett az a balszerencsés nap azzal a pimasz fotográfussal, aki – szándéka ellenére – halálra rémítette, és így a főhadnagytól végképp elriasztotta a leányt.

Aznap délután sokat nevettek. A Gelateria cukrászda utcára tett asztalkájánál ülve olasz fagyaltot ettek, s közben, mint a gyerekek, lopva kifigurázták a korzón pöffeszkedve vonuló, méregdrága toalettjeiket mutogató, ám igen rút asszonyokat meg a közöttük cikázó, *brillantinozott*¹⁴ hajú ifjoncokat. Leisz Bélának remek humora volt, gyakran megnevettette Cilit, ám arra is mindig ráérezett, ha a leány valamiről komolyan akart beszélni. A főhadnagy másik jó tulajdonsága az volt, hogy hallgatni is tudott. Amint megértette, hogy a leány semmit nem akar mondani a családjáról, és arról, hogy merre járt, mit csinált, mielőtt Pozsonyba vetette a sors, nem kezdősködött tovább. Így aztán Cili végre boldognak érezte magát, bár Hangay Emma, aki még mindig gyászt viselt a tűzhalált halt Gerlice miatt, egyre inkább félt. Aznap délután is veszélyt sejtett, menekülni akart, s mikor a Híd utcán, nem messze a koronázási dombtól az a lesben álló fotográfus hirtelen elébük toppant, hirtelen átvette az irányítást.

– Drága kismacska, ha megengedi... – A vikszolt bajszú¹⁵, keménykalapos férfi jobbajával névjegyet nyújtott felé,

---

¹³ Mikszáth Kálmán *Kísértet Lublón* (1892-93)

¹⁴ Illatosított kenőcs vagy olaj a haj fényesítésére és puhítására. Általában ricinusolajból, glicerinből és illatosított szeszből készül.

¹⁵ viasszal és bajuszpedróvel kezelt, fényesített, hegyesített bajusz